

УДК 351.773

Н. О. Васюк,
к. держ. упр., доцент, докторант кафедри національної економіки та публічного управління,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8493-6644>
Н. О. Родічева,
директор медичного центру "Медична допомога"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3559-4358>

DOI: 10.32702/2306-6814.2022.19-20.141

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРИВАТНОГО СЕКТОРА У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ

N. Vasuyk,
PhD in Public Administration, Associate Professor, Doctoral student of the Department
of National Economy and Public Administration, Vadym Hetman Kyiv National Economic University
N. Rodicheva,
Director of the medical center "Medical assistance"

STATE MANAGEMENT OF THE DEVELOPMENT OF THE PRIVATE SECTOR IN THE FIELD OF HEALTH CARE IN UKRAINE: ORGANIZATIONAL AND LEGAL FOUNDATIONS

У статті представлена концепція проєкту, яка передбачає організацію роботи сучасного приватного багатопрофільного медичного закладу. Визначено, що реалізація даного проєкту передбачає фінансування проєкту за рахунок інвестиційних коштів. Встановлено, що проєкт є ефективним та прибутковим для впровадження, має інвестиційну привабливість, що підтверджено відповідними розрахунками та показниками.

Доведено, що з метою розвитку приватного сектора в системі охорони здоров'я вважаємо за необхідне внесення змін і доповнень до чинного законодавства України про охорону здоров'я. З метою упорядкування законодавчої бази у сфері охорони здоров'я найдоцільнішим було б розроблення та схвалення Медичного кодексу України.

Визначено, що сучасна нормативно-правова база державного управління приватного сектора у сфері охорони здоров'я України має бути зорієнтованою на різноспрямовані інтереси надавачів і споживачів медичної допомоги. Вважаємо, що удосконалення організаційно-правових засад державного управління розвитком приватного сектора у сфері охорони здоров'я в Україні може стати ключовим інструментом в реалізації державної політики в досліджуваній сфері.

It is established that the development of entrepreneurial activity in the field of health care caused the creation of various private health care institutions, such as medical centers, firms, associations, individual offices, as well as multidisciplinary medical institutions and professional organizations, which aim to protect the interests of private health care institutions to improve the well-being and medical culture of the population.

Therefore, in order to optimize the income structure, the creation of a multidisciplinary private medical institution, whose patients (clients) could receive medical assistance in the treatment of the most common diseases in Ukraine, is currently relevant.

Found out that favorable conditions are created for the formation and development of the private sector in the field of health care in Ukraine. At the same time, the modern structure of private medicine does not meet the requirements of tomorrow.

The presented concept of the project provides for the organization of the work of a modern private multidisciplinary medical institution. The implementation of this project involves the financing of the

project at the expense of investment funds. The project is effective and profitable for implementation, has investment attractiveness, which is confirmed by relevant calculations and indicators.

The goals of the project are high-quality medical care, improving the health of the population by creating a multidisciplinary private medical facility according to international standards. The opening of such an institution in 4 months, with a capital investment of UAH 2,256,000. And return of investments in 2.5 years.

The main tasks of the project is choose an organizational and legal form of activity, find and prepare premises for the object, search for experienced, highly qualified personnel, purchase and install the necessary equipment, get a license, take measures to coordinate the mechanisms of the institution's work, interaction and communication of all personnel among themselves, organize an advertising campaign of a private medical institution.

In order to develop the private sector in the health care system, we consider it necessary to introduce changes and additions to the current legislation of Ukraine on health care. In order to streamline the legislative framework in the field of health care, the most expedient would be the development and approval of the Medical Code of Ukraine.

The modern regulatory and legal framework of state management of the private sector in the field of health care of Ukraine should be oriented to the multi-directional interests of providers and consumers of medical care.

Ключові слова: державне управління у сфері охорони здоров'я, заклади охорони здоров'я, приватний сектор в охороні здоров'я, приватна медицина, проектний підхід в охороні здоров'я, концепція проекту створення медичного закладу.

Key words: public administration in the field of health care, health care institutions, private sector in health care, private medicine, project approach in health care, concept of the project of creating a medical institution.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Незважаючи на російську військову агресію проти України, сфера охорони здоров'я України продовжує процес реформування, основною метою якого є побудувати модель системи охорони здоров'я, яка б забезпечувала рівність, доступність та справедливість населення країни до якісних медичних послуг, при цьому необхідно зберегти належний обсяг державних гарантій, а також забезпечити ефективний розвиток медицини. Як показує зарубіжний досвід, ефективнішою є така система охорони здоров'я, яка гармонійно поєднує функціонування державного та приватного сектори.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

На важливості наукового пошуку щодо різних складових державного управління сфери охорони здоров'я України наголошують такі вітчизняні науковці як О. Балуюва, М. Білинська, Н. Васюк, Ю. Вороненко, Л. Жаліло, Д. Карамішев, В. Князевич, В. Лобас, Л. Мельник, В. Москаленко, Я. Радиш, І. Рожкова, І. Солоненко, І. Хожило, Т. Юрочко, Н. Ярош та ін.

Науковці визначають, що приватний сектор сфери охорони здоров'я — це сукупність об'єктів охорони здоров'я, які провадять приватну медичну практику (діяльність). При цьому, приватною медичною діяльністю називають діяльність з надання медичної допомоги, що

здійснюється приватними медичними закладами. У свою чергу, приватні медичні заклади (організації) — це комерційні та некомерційні структури, майно яких перебуває в приватній та інших формах власності, окрім державної. У статутах цих організацій зазначається, що медична діяльність для них є основною [1, с. 179].

ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНИШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Водночас залишаються невирішеними питаннями щодо дослідження механізмів державного управління приватного сектора у сфері охорони здоров'я України.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою дослідження є розробка практичних рекомендацій з удосконалення організаційно-правових засад державного управління розвитком приватного сектора у сфері охорони здоров'я в Україні, зокрема розроблення концепції проєкту відкриття багатопрофільного медичного закладу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Варто зазначити, що в Україні підприємницька діяльність здійснюється відповідно до положень Господарського кодексу України та Закону України "Про підприємництво" [2; 3].

Господарська діяльність з медичної практики здійснюється відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики, в яких визначено, що це вид господарської діяльності у сфері

охорони здоров'я, який провадиться закладами охорони здоров'я та фізичними особами — підприємцями з метою надання медичної допомоги та медичного обслуговування на підставі ліцензії [4].

Розвиток підприємницької діяльності у сфері охорони здоров'я викликало створення різноманітних приватних закладів охорони здоров'я, таких як медичних центрів, фірм, асоціацій, окремих кабінетів, а також багатопрофільних медичних закладів та професійних організацій, які мають на меті захищати інтереси приватних закладів охорони здоров'я, підвищувати добробут й медичну культуру населення.

Так, вже у 2017 році в Україні налічувалося близько 50 тисяч приватних медичних установ [5]. Кількість приватних багатопрофільних медичних закладів в Києві складає близько 1000 установ. Найбільша частка ринку доводиться на такі клініки як "Медиком", "Добробут", "Eurolab", "Оберіг", "Биофармтех", "Американський медичний центр". Спеціалізована (високоспеціалізована) медична допомога в окремих напрямках медицини надається у таких центрах як "Isida" — гінекологія, "Лісод" (Ізраїльська клініка) — онкологія, "Аилаз" (Українсько-американська клініка) — офтальмологія й косметологія. Особливістю приватного сектору у сфері охорони здоров'я є те, що поступово зростає чисельність стоматологічних клінік і медичних центрів із кількістю працюючих у них медичних працівників від 21 до 400 осіб [6].

Варто зазначити, що доступність комерційної, управлінської й маркетингової інформації дає можливість медичним працівникам приватного сектору сфери охорони здоров'я отримувати дані щодо організації та діяльності приватних медичних закладів за кордоном, отримувати достовірну інформацію про вартість медичних послуг, про належний рівень доходів медичного персоналу, про системи державного управління та керування сферою охорони здоров'я тощо.

В контексті нашого дослідження актуальності набувають питання використання проєктного підходу, який застосовується як і в приватних, так і в державних органах, установах та організаціях багатьох зарубіжних країн. Стратегічні аспекти розвитку приватних медичних закладів, управління проєктами стають основними умовами в діяльності таких установ [7].

Погоджуємося, що управління проєктами передбачає впровадження ефективної системи управління діяльністю, яка спрямована на досягнення визначених у проєкті результатів, виконання відповідного обсягу робіт, досягнення якості та задоволеності стейкхолдерів (зацікавлених сторін). Провідними технологіями в управлінні проєктами, зокрема і у сфері охорони здоров'я, є розробка інструментів для аналізу проєкту та оцінювання його подальшої ефективності, демонстрації фінансової спроможності його реалізації, а також заходи щодо організації, моніторингу та контролю ходу проєкту [8].

Отже, з метою розвитку приватного сектора у сфері охорони здоров'я пропонуємо розробити концепцію проєкту відкриття, функціонування та розвитку приватного багатопрофільного медичного закладу, актуальність якого є на часі. Так, маркетингові дослідження показують, що створення приватних медичних закладів в Україні є на сьогодні одним із перспективних напрямів

інвестиційних проєктів. Це також пов'язано із трансформаційними процесами, що може призвести до зниження доступності медичної допомоги для пацієнтів в результаті скорочення кількості медичних закладів, їх репрофілювання та ін. Ще одним фактором для розвитку приватної медицини є те, що в Україні з 2000 року існує тенденція до зменшення кількості медичних працівників. Висококваліфіковані медичні спеціалісти надають перевагу влаштуватися на роботу у приватні медичні заклади, в яких вищий рівень оснащення за окремими видами медичних послуг та конкурентна заробітна плата.

Таким чином, створюються сприятливі умови для формування і розвитку приватного сектору у сфері охорони здоров'я в Україні. В той же час сучасна структура приватної медицини не відповідає вимогам завтрашнього дня.

Більшість приватних медичних закладів є вузькоспеціалізованими та спрямовані на найбільш дохідні в минулому види медичних послуг, такі як стоматологія (до 52% сукупних доходів приватних медичних закладів), діагностика (18,2%), косметологія та дерматовенерологія (14,6%).

Тому, з метою оптимізації структури доходів, на сьогодні актуальним є створення багатопрофільного приватного медичного закладу, пацієнти (клієнти) якого могли би отримувати медичну допомогу при лікуванні найбільш поширених в Україні захворювань.

Цілями проєкту є якісне медичне обслуговування, поліпшення здоров'я населення шляхом створення багатопрофільного приватного медичного закладу за міжнародними стандартами. Відкриття такого закладу за 4 місяці з капіталовкладенням 2,256 тис. грн та повернення вкладених інвестицій за 2,5 роки.

Основні завдання проєкту:

1. Вибрати організаційно-правову форму діяльності.
2. Знайти і підготувати приміщення для об'єкту.
3. Здійснити пошук досвідченого висококваліфікованого персоналу.
4. Провести закупівлю та монтаж необхідного обладнання.
5. Отримати ліцензію.
6. Здійснити заходи щодо погодження механізмів роботи закладу, взаємодії та комунікації всього персоналу між собою.
7. Організувати рекламну кампанію приватного медичного закладу.

Фінансування проєкту (грн): реєстрація, ліцензування — 56,0 тис.; оренда приміщення (350 кв. м) — 80,0 тис.; обладнання, інвентар, розхідні матеріали — 1235,0 тис.; заробітна плата (20 осіб) — 485,0 тис.; додаткові витрати — 400,0 тис.

Отже, розмір первинних витрат на відкриття приватного багатопрофільного медичного закладу становить 2256,0 тис. грн

Слід зазначити, що ціни на послуги медичного закладу залежатимуть від кваліфікації, спеціалізації лікаря, черговості консультації та ін. З метою розрахунку прибутку доцільно звернутися до вартості послуг, які може надавати медичний заклад, зокрема:

— первинна консультація гінеколога — 550 грн (150 разів на місяць, всього 82500 грн);

- первинна консультація кардіолога — 600 грн (180 разів на місяць, всього 108000 грн);
- первинна консультація педіатра — 550 грн (270 разів на місяць, всього 148500 грн);
- ультразвукове дослідження — в середньому 450 грн, (150 разів на місяць, всього 67500 грн);
- первинна консультація, послуги стоматолога — в середньому 1000 грн, (200 разів на місяць, всього 200000 грн);
- первинна консультація терапевта — 450 грн, (360 разів на місяць, всього 162000 грн).

Всього за місяць — 768500 грн.

Економічне обґрунтування проєкту створення приватного багатoproфільного медичного закладу, із терміном окупності не більше 30 місяців, показано в таблиці 1.

Важливим аспектом при розробці проєкту створення приватного багатoproфільного медичного закладу є проведення аналізу ризиків та визначення обмежень. Так, ризиками медичного закладу є фінансово-економічні, соціальні, технічні, внутрішні та зовнішні (рис. 1).

Обмеження проєкту:

Технічні (вимоги до відповідних стандартів для обладнання).

Організаційні (необхідна комунікація між медичним закладом і холдингом).

Правові (норми, приписи та ін.).

Економічні (даний бюджет).

Політичні (вибір виконавців).

Таблиця 1. Економічне обґрунтування проєкту

Показник	Сума, тис. грн
Сума первинних інвестицій	2256,0
Видатки за місяць	643,0
Середня вартість послуг медичного закладу	0,45-1,0
Виручка за місяць	768,5
Чистий прибуток за місяць	125,5

Часові (остаточні терміни відкриття).

Відкриття приватного багатoproфільного медичного закладу необхідно здійснити за чотири місяці. План організаційних заходів представлено в таблиці 2.

Таким чином, очікуваними результатами проєкту будуть: повернення вкладень через 30 місяців (2,5 р.); загальний розмір щомісячних витрат 643,0 тис. грн; виручка за місяць — 768,5 тис. грн; чистий прибуток (в розробленому стані) 125,5 тис. грн; точка беззбитковості медичного закладу складає 18 місяців. За таких умов термін окупності медичного закладу складає 30 місяців (плюс 1 рік на розроблення).

ВИСНОВКИ

Таким чином, представлена концепція проєкту передбачає організацію роботи сучасного приватного багатoproфільного медичного закладу. Реалізація даного проєкту передбачає фінансування проєкту за рахунок інвестиційних коштів. Проєкт є ефективним та прибутковим для впровадження, має інвестиційну привабливість, що підтверджено відповідними розрахунками та показниками.

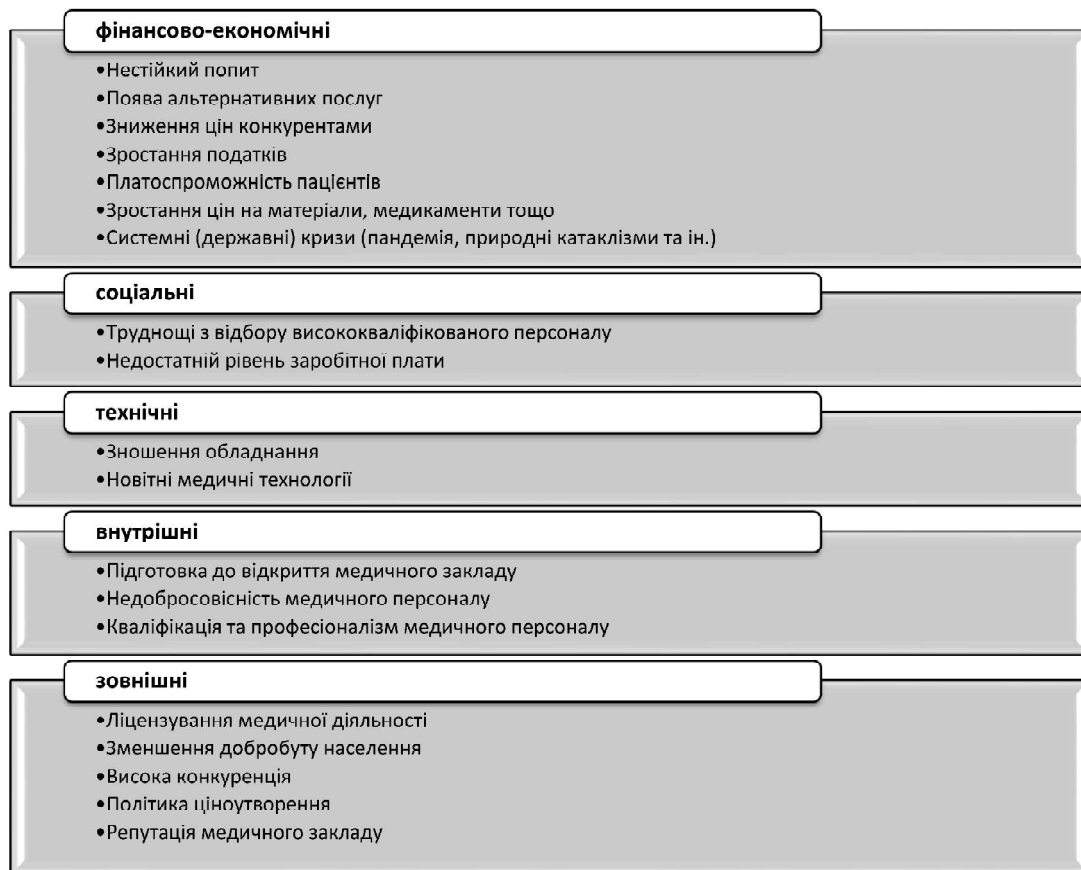

Рис. 1. Види ризиків медичного закладу

З метою розвитку приватного сектора в системі охорони здоров'я вважаємо за необхідне внесення змін і доповнень до чинного законодавства України про охорону здоров'я. З метою упорядкування законодавчої бази у сфері охорони здоров'я найдоцільнішим було б розроблення та схвалення Медичного кодексу України.

Сучасна нормативно-правова база державного управління приватного сектора у сфері охорони здоров'я України має бути зорієнтованою на різноспрямовані інтереси надавачів і споживачів медичної допомоги.

Отже, удосконалення організаційно-правових засад державного управління розвитком приватного сектора у сфері охорони здоров'я в Україні може стати ключовим інструментом в реалізації державної політики в досліджуваній сфері.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі стосуються удосконалення організаційно-правових механізмів державного управління приватного сектора у сфері охорони здоров'я України.

Література:

1. Мезенцева Н. Б., Буравльов Л. О., Радиш Я. Ф. Правове регулювання приватного сектора в охороні здоров'я України: стан і перспективи розвитку. Медичне право України: правовий статус пацієнтів в Україні та його законодавче забезпечення (генезис, розвиток, проблеми і перспективи вдосконалення). Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 17—18.04.2008, м. Львів. С. 179—185.
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (Дата звернення: 28.09.2022).
3. Про підприємництво: Закон України від 7 лютого 1991 року № 698-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#n38>. (Дата звернення: 28.09.2022).
4. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики: постановка Кабінету Міністрів України від 2 березня 2016 р. № 285. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285-2016-%D0%BF#Text> (Дата звернення: 28.09.2022).
5. Аналіз ринку медичних послуг України. 2017 рік. URL: https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/medizina-i-farmazevtika?search=&time_from=0&time_to=0&page=5 (Дата звернення: 28.09.2022).
6. Голованова І. А., Краснова О. І. Значення приватної медицини в системі охорони здоров'я України. Економіка і право охорони здоров'я. 2016. № 1. С. 22—25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eproz_d_2016_1_6. (Дата звернення: 28.09.2022).
7. Лашенко О. В., Серьогіна Н. К. Впровадження проєктного підходу в діяльність органів публічного управління. Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. 2021. Вип. 1 (48). С. 113—121.
8. Хитра О. В., Федоришина О. В. Особливості реалізації технологій управління проєктами в територіальних громадах. Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції "Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи". (м. Хмельницький, 11 лютого 2022 року). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2022. 191 с. С. 74—76.

Таблиця 2. План організаційних заходів відкриття медичного закладу

План заходів	Строки
Вибрати організаційно-правову форму діяльності	15 дн.
Знайти і підготувати приміщення для об'єкту	3 міс.
Здійснити пошук досвідченого висококваліфікованого персоналу	2 міс.
Провести закупівлю та монтаж необхідного обладнання	2 міс.
Отримати ліцензію	2 міс.
Здійснити заходи щодо погодження механізмів роботи закладу, взаємодії та комунікації всього персоналу між собою	15 дн.
Організувати рекламну кампанію приватного медичного закладу	1 міс.

References:

1. Miezienseva, N.B. Buravl'ov, L.O. and Radysh, Ya.F. (2008), "Legal regulation of the private sector in health care of Ukraine: state and prospects for development", *Medychne pravo Ukrainy: pravovyj status patsientiv v Ukraini ta joho zakonodavche zabezpechennia (henezys, rozvytok, problemy i perspektyvy vdoskonalennia)*. Materialy II Vseukrains'koi naukovo-praktychnoi konferentsii [Medical law of Ukraine: legal status of patients in Ukraine and its legislative support (genesis, development, problems and prospects for improvement). Materials of the II All-Ukrainian Scientific and Practical Conference], Lviv, Ukraine, pp. 179—185.
2. Verkhovna Rada of Ukraine (2003), "The Civil Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (Accessed 28.09.2022).
3. Verkhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine "On Entrepreneurship", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#n38> (Accessed 28.09.2022).
4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2016), Resolution "On the approval of the Licensing conditions for the conduct of business activities in medical practice", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285-2016-%D0%BF#Text> (Accessed 28.09.2022).
5. Pro-Consulting (2017), "Ukrainian private medical market report", available at: https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/medizina-i-farmazevtika?search=&time_from=0&time_to=0&page=5 (Accessed 28.09.2022).
6. Holovanova, I.A. and Krasnova, O.I. (2016), "The importance of private medicine in the healthcare system of Ukraine", *Ekonomika i pravo okhorony zdorovia*, vol. 1, pp. 22—25, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eproz_d_2016_1_6 (Accessed 28.09.2022).
7. Laschenko, O.V. and Ser'ohina, N.K. (2021), "Implementation of the project approach in the activities of public administration bodies", *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia: zb. nauk. pr.*, vol. 1 (48), pp. 113—121.
8. Khytra, O.V. and Fedoryshyna, O.V. (2022), "Peculiarities of implementation of project management technologies in territorial communities", *Zbirnyk tez Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii "Publichne upravlinnia v Ukraini: vyklyky s'ohodennia ta hlobal'ni imperatyvy"* [Collection of theses of the International Scientific and Practical Conference "Public Administration in Ukraine: Today's Challenges and Global Imperatives"], Khmel'nyts'kyj universytet upravlinnia ta prava imeni Leonida Yuz'kova, Khmel'nyts'kyj, Ukraine, pp. 74—76.

Стаття надійшла до редакції 11.10.2022 р.